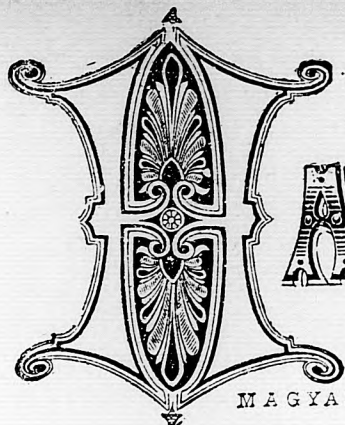

Budapest, 1882. Május 7.

16. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZEINEK
HETISZEMLEJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: Váci-utca 24. sz.
Kiadó hivatal: Váci-utca 3. sz. a
„Harmonia” társulat zenéműkeres-
kedése.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 ft
Félévre	3 ft
Negyedévre	1 ft 50 kr.

Flotow Frigyes.

(70-ik születés napja alkalmából.)

A „Martha”, és „Alessandro Stradella” szerzője múlt hó 27-én 70-ik születés napját ünnepelte. Flotow kezdetben a diplomaciai pályára készült, szülei, kik Meklenburg hercegség Teutendorf helységében laktak, hallani sem akartak arról, hogy a fiu zenész legyen. A zene iránti forró vágy végre is szökésre kényszeríté a genialis ifjút. Párisba szökött s ott Reicha vezetése mellett megkezdé zenetanulmányait. Az 1830-ki júliusi forradalom hirtelen véget vetett komoly törekvéseinek s visszatért a szülői házhoz. Alig hogy lecsendesültek a forradalom magasra csapott hullámai, ismét Párisban találjuk Flotowot. Ekkor már önállóan kezdett komponálni s első művei „Pierre et Catherine” „Rob Roy” — La Duchesse de Guise“ műkedvelő színpadokon szép sikert arattak s ismertté tévék az ifjú zeneköltő nevét. Különösen az arisztokrata világ érdeklődött iránta s további művek megírására buzdítá 1839-ben került színre első nagy operája a „Renaissance” színház színpadán óriási sikerrel. Ezen „matrózok” című művét követték gyorsan egymásután „Le Forestier” s „L'esclave de Camoëns” című operái. 1843-ban az „Opera Comique”-ban színre került „Lady Henriette” — Balletje, melynek szövege körülbelül ugyanaz, mint a melyet később „Martha” operájában zenésített. A víg operák ezen gyöngye, Bécsben került először színre 1847-ben. Ez tagadhatlanul a termékeny zeneköltő legpopulárisabb

műve, ezzel csakis „Stradellá“-ja versenyezhet. Az akkori zavaros idők örökös vándorlásra kényszeríték a zeneköltőt, hol Párisban hol Berlinben telepedett le, nyugta sehol sem volt. 1856-ban a Meklenburgi herceg kinevezte főzeneigazgatónak. Flotow azonban ezen állásban sem maradt sokáig s rövid idő múlva Bécsbe utazott, hol „Veuve Grapin“, „Pianella“, „Zilda“ és „Az árvíz“ című műveit megírta. Utóbbi nemz. színházunkban is adott. Az 1873-iki nagy krach innen is elzavarta a szerencsétlen spekulációkba keveredett zeneszerzőt, visszament szülővárosába s azóta ott él.

A bécsi nagy opera mult hó 27-én kegyeletesen megemlékezett az ősz zeneköltő érdemeiről, előadatta „Martha“ operáját s vendégül meghívta. Flotow csakugyan engedett a szíves meghívásnak s jelen volt az előadáson. A közönség annyira érdeklődött az előadás iránt, hogy napokkal előbb nem lehetett jegyet kapni. Flotow meggyőződhetett a bécsi közönség élénk rokonszenvéről. Egy jobboldali páholyból hallgatta végig könnyes szemmel a kitünő előadást. Az első felvonás végén a közönség zajosan hívta a zeneköltőt s bár Flotow többször meghajtotta magát a páholyban, a közönség ezzel nem érte be, s a lámpák elé citálta a kitüntetett zeneszerzőt. Kihívás, és taps minden felvonás után ismétlődött. Előadás után az opera személyzet diszlakomát rendezett Flotow tiszteletére.

Hangversenyek.

I.

Bayer Karolina nőnevelő intézetében vasárnap, április hó 30-án tartatott jótékony célú hangverseny. Mily jó hírnévnek örvend ez elsőrangú intézet. mutatta a hangversenyterem, mely számos és előkelő közönséggel telt meg. Az előadások hosszú sorát nyolckezesez nyitány kezdé meg, szabatosan előadva Kontur Ilona, Kirchmayer Irma, Gregersen Anna és Marchal Victorina intézetbeli növendékek által.

Oswald Józsa Raff „Polka de la reine“-ját meglepő tisztelettel és csinnal, Kontur Ilona és Kirchmayer Irma az ismert „danse macabre“-t biztos technikai ügyességgel és precísióval játszották. Ivanits Gizella és Strobentz Gizella Tompa Mihály „az ibolya álmai“ című költeményét szavalták el meleg bensőséggel. Ezek és a második szakasz nyitánya („Zampa“), melyet Hirkó Vilma, Steiner Klára, Roheim Jenni és Preyer Emilia játszottak, továbbá a közbevetett énekelőadások képezték a műsor azon részét, melyben intézetbeli növendékek mutatták be magukat, tanuskodva saját szorgalmukról és mestereik szakavatottságáról.

De voltak még a hangversenyben szívesen közreműködők is, mint Koderle Rózsa k. a., ki mind Beethoven: F. Sonátájával (Mössmer Ernő ur a hegedűt játszotta), mind pedig mesterének, Lisztnek „Cantique d'amour“-ja előadásával újra megerősíté azon jó benyomást, melyet már tavali fellépésénél correct játéka és szép előadása gyakorolt ránk és a közönség zajos tapsviharában szívesen vettünk részt. Vaszilievits Olga k. a. Chopin és Lisztől játszott darabokat s különösen a „Polonaise“ finom

izléses előadásával érdemelt elismerést, Hoffmann Emilia k. a. pedig Mo-sonyi Mihály, „Patriarkailag magyar“-jait, mely kegyeletes választása dicséretére válnék még akkor is, ha feladatát kevésbé sikerülten oldotta volna meg. Vaszilievits Adél k. a. a Hugonottákból énekelt egy áriát, oly meglepő ügyességgel, minőt különben csak kész énekesnőknél szoktunk találni, és a szünni nem akaró tapsoknak engedve, egy olasz barcarollát adott még hozzá. Saját érdekében azonban figyelmeztetjük arra, hogy az emberi hangnak legelső és legfontosabb kiképző tényezője maga a természet, és nem jó mesterséges eszközökhöz nyúlni, mielőtt ez nem végezte be művét. Pár évi türelem, és meg vagyunk győződve, hogy hangja ritka szépségre és erőre fog fejlődni.

A kissé hosszúra elnyújtott műsort Chwatal gyermeksymphoniája fejezte be, a közönség meglelégedéssel távozott és — mi nem utolsó érdem — a jótékony célra tekintélyes összeg folyt be.

II.

Az V. ker. leánypolgári iskola által évenként rendezetni szokott jótékonycélu hangverseny ez idén április hó 29-én tartatott meg nevezett intézet helyiségeiben.

Az érdekesen összeállított műsor összesen tizenöt számot mutatott fel, melynek kivétel nélküli sikere annál is inkább válik dicséretére a tanári kar búzgóságának és a növendékek szorgalmának, mert csupán csak intézetbe járó növendékek voltak a közreműködők, és a hol szükség mutatkozott maguk a tanárok segítettek ki inkább, de intézeten kívül állók felléptetésétől óvatosan tartózkodtak. És ez helyesen van így. Iskolai hangversenyen legelső feladat: az intézetben előadott tantárgyakban tett haladásokat bemutatni. És hogy ügyes vezetés mellett polgári iskoláinkban eredményeket lehet felmutatni, bizonyítják az évenkénti vizsgálati vagy jótékonycélu hangversenyek, bizonyítja ezen hangverseny is, melynek szellemi és anyagi sikere egyaránt kielégítőnek nevezhető.

Harmadik és negyedik osztálybeli növendékek vetélkedve énekeltek, zongoráztak, lelkesen szavaltak és még hegedültek is. A számosan megjelent közönség nem fukarkodott tapsokban, sőt még a „magyar dalokat“ meg is újráztatá.

Nem akarjuk felemlítés nélkül hagyni a zongorát és harmoniumot, mely két jeles hangszer a „Harmonia“ társulat szivességéből bocsátott rendelkezésre a hangversenyzőknek.

A külföld magyar művészei.

Egy német író egy ízben udvariasságból azon mondást kockáztatta, hogy „Magyarország genieket szállít a világnak.“ Ha kissé körültekintünk a külföld művészvilágában, úgy tapasztaljuk, hogy az udvariasságnak kénytelen helyet adni az igazság. Alig van európai nagyobb város, melyben a festők, énekesek, zongora- és hegedűművészek, szobrászok és színészek közt gyakran a legkiválóbbak magyar származásuak ne volnának. Egy könyomatú lap hosszú névsorozatát állította össze a külföldön tartózkodó művészeknek s ha mind nem „lángész“ is, de az említett száz-

negyvennyolc közt egy sincs, ki ne aratott volna sikereket hazáján kívül. A jelenkor legnagyobb festői közt ott van Munkácsy Mihály s a legelső rajzolók egyike Zichy Mihály. A stuttgarti akadémia igazgatója Litzenmayer Sándor s a müncheni akadémia három tanára: Benczur, Wagner és Weber magyarok. A bajor, francia olasz és osztrák fővárosokban egész magyar művész-telep van. A bécsi legkedveltebb torzképrajzoló Frecskay László s a híres „Fliegende Blätter“ első művésze Spitzer S. Magyar festők vannak Konstantinápolyban és Bukarestben is; amott Beszédes Kálmán, az utóbbi helyen Szathmáry Pap Károly. Ami főleg fogja érdekelni olvasóinkat, itt adjuk belőle a külföld zenészeinek névsorát.

Hegedűművészek: Joachim József a berlini zeneakadémia hegedű-tanára. Auer Lipót a szt.-pétervári zeneakadémia hegedű-tanára. Hubay Jenő a brüsseli zeneakadémia tanára. Singer a stuttgarti zeneakadémia tanára. Grün a bécsi zeneakadémia tanára. Bloch József hegedűművész Páris. Strümpfler Ignác Páris Reményi Ede jelenleg Amerikában utazik. Nachéz Tivadar utazik. Brodsky Adolf hegedűművész és tanár Moszkva.

Zongoraművészek: Liszt Ferenc Weimár, Thern Vilmos és Lajos Bécs, Joseffy Rafael Amerikában utazik, Weisz József Berlin, Mahler Fanni Bécs Bertha Sándor Páris. Labor József jelenleg utazik, Stocker István és Ede Bécs, Epstein k. a. Bécs, Eibenschütz Ilona jelenleg utazik. Ravasz Ilona szintén utazik, Freund J. Zürich, Ketten Henrik Ausztráliában utazik. Azonkívül künn vannak: Hegyesi Lajos gordonka művész, a ki jelenleg utazik, Nagy Jakab fuvola és tilinkó művész szintén utazik, Bertók Sándor híres cimbalom művész jelenleg Genfben hangversenyez.

Zeneszerzők: Goldmark Károly Bécs, báró Orczy Bódog London, Chován Kálmán a bécsi híres Horák-féle zeneintézet igazgatója, Ehling Hektor ugyanott zenetanár, Heller István (Stephen Heller) Páris.

Karnagyok: Richter János a bécsi opera karnagya, Doppler Károly a stuttgarti opera karnagya, Doppler Ferenc a bécsi opera ballet karmestere, Seidl Antal a lipcei színház karmestere, Keller Béla a wiesbadeni színház karmestere, Lehmann a híres Neumann-féle opera társulat karnagya Friedberg karnagy Berlinben, Gungl József csász királyi zeneigazgató Berlin.

Opera-, operette- és koncert-énekesek. Bognár Friederika koncert-énekesnő utazik, Bognár Mariska a müncheni udvari színház tagja Dévay Janka opera-énekesnő a bécsi udvari operában, Novák Paula párisi koncert-énekesnő, Szika a berlini Frigyes Vilmos színház tenoristája, Welhof baritonista ugyanott, Erdőssy Eugenia primadonna ugyanott, Voggenhuber V. asszony a berlini királyi opera primadonnája, Gerster Etelka koloratur énekesnő jelenleg Amerikában utazik Ehnn asszony a bécsi opera primadonnája, Bodányi Beck János, Bignio Lajos, Rabatinszky Anna, a bécsi opera első rangú tagjai Recht Erzsébet a moszkvai opera előkelő tagja. Rotter Johanna koncert-énekesnő Amerikában utazik, Rudas Josefa a hamburgi opera I. rangú tagja, Schwarcz Róza a linci, Szégál Gabriela a wiesbadeni, Stojka Erneszta az odesszai színház primadonnája, Stoll Agost a prágai opera tenoristája, Ernst Henrik a ber-

lini opera tenoristája, Fóhr (Forgách) Eleonora a würzburgi színház primadonnája, Hunkár Ernő jeles opera-énekes Drezda, Udvardy a kölni opera I. rendű tagja, Gompeicz Bettelheim asszony koncert-énekesnő Bécs, Bárkány Mária asszony udvari opera-énekesnő Berlin, Szvoboda Albin és neje operette-énekesek Berlin, Manheit Jakab az olmützi „Stadttheater“ első baritonistája Hajós opera-énekes Olasz- és Spanyolországban szokott utazni, de jelenleg Szt.-Péterváron van. Human Alexa primadonna az Egyesült Államok egyik előkelő színpadán, Vidmár Erzs: szintén Amerikában van egy elsőrangú operette társulatnál Lederer opera-énekes Lipsceben, Korbay jeles opera énekes és zenetanár az Egyesült Államokban, Murska primadonna ugyanott.

Komáromy Mariska

(Színházi eszegezés.)

A művészvilág bizonyára meglepetéssel olvasta azon hírt, hogy a népszínház nem legujabb, csak legfiatalabb tagja megválnik októberben a színháztól és az operához megy, hat évre szerződve, igen előnyös feltételek mellett. Nem azért volt a művészvilág meglepetve, mintha a kedves kis Mariskát talán az operára képtelennek tartaná, de vallják be önök is, hölgyeim, hogy alig gondoltak annak lehetőségére. Hisz a kis Mariska oly jó kollegájuk volt s mindenki becsülését bírta, hogyan tudná hát elhagyni önöket? Anélkül, hogy túlságosan unalmas akarnék lenni, mégis ki tudom magyarázni szent idézetekkel, hogy ez így van rendén, mert így kell lennie.

Kegyetek, hölgyeim, mint istenfélő látogatói Thália templomán kívül a másíknak, a valódinak is, bizonyára gyakran hallották különböző szent beszédekben, hogy „a nő pedig elhagyja atyját és anyját, s követi az ő férjét“ Igen, mert a nőnek legszentebb hivatása férjhez menni s mindenki azért létezik, hogy hivatását betöltse. Kis Mariskának a hivatása most az, hogy a színpadon maradjon, melynek valódi díszje, és főleg hogy a megnyitandó magyar dalműszínháznak egy hivatott fiatal soubrette-énekesnőt adjon saját személyében. Ugyebár, így érthető, hogy a fiatal művésznő könnyen hagyhatja oda a népszínházat, mely a jelenlegi igazgató ajatt többé nem atyja és anyja neki, hanem legfeljebb növeldeje volt, és eltávozik, hivatását követve, ép úgy, amint a növeldeből a lányok kilépnek, hogy férjhez menjenek.

A beavatottak, t. i. a bájos ifjú művésznő bizalmasabb barátai tudják, amiből a kis Mariska teljességgel nem csinál nagy titkot, hogy ő hivatásának nem a közönség előtt éneklést, hanem a férjhez menetelt tartja. Érti magában, hogy tökéletesen alkalmas egy férfi boldoggá tevésére s mi kell egyéb a nő részéről a házassághoz. Szeretni és szeretettetni vágyik teljes szívvel és lelkével és hiú csillogásnak tartja a színpad ál-aranyát, melyet letépne magáról, mielőtt férje otthonának küszöbét átlépi. Ez elhatározásaért csak becsülni lehet őt.

Budapest közönségének, midőn a nagy opera színpadán üdvözölheti kedvencét, nem kell kérdeznie, hogy honnan került egyszerre oda, meglepni a világot egy csattogó hangú koloratur-énekesnővel, hisz szemünk előtt növekedett föl, mi láttuk őt pár évvel ezelőtt mint Habocskát s ime a habocskából jelentékeny hab lett, hogy később mint hullám árassza el ezüst-hangjának tömege a nagy dalműszínházat.

Kis Mariska akkor és most!

Semmi különbség a kettő között, mindössze három rövid év, mely az anyányi picit szürke esipegőt esodált paesirtává tevő. Ugyanazok a japáni metszésű szép mandula szemek, melyek a hongkong melletti főváros összes süldő poétáit a leglelkesültebb dythirámokra

ragadnak, ugyanaz a durcás kis eseresznye szája, melynek láttára okvetlenül egy esőkpecsét odaragasztásának esábos gondolata jut eszünkbe, ugyanazok a gyermeteg gömbölyű tagok, melyek azoknál az enni való apró gyönyörűségeknel, azoknál a parányi eseselábaknál az ajakkal illesztésre esábítanak, s ugyanazon hang, melynek hallatára önkénytelenül az égbe nézünk, keresvén azt a csattogó torkú madarat, mely tavaszkor „égbe fürja énekét.“

A szerzetreméltó fiatal művészno kicsiny alkata után alig gyanítható nagy ugrásokkal halad pályáján. Fiametta szerepének köszönheti a legteljesebb diadalt, mely körülbelül az első, számbavehető volt. Mert amíg csak úgy irnak róla és a közönség is úgy tudja, hogy „Komáromy Mariska kisasszony esinosan érvényesíté csengő, tiszta hangját, ez s ez szerepben“ — az még nem diadal. De midőn mindenki azt veszi észre, hogy egy bántult és egyetlen nevezett diva számára dobando koszorút előbb meg kell felezní, hogy igazságosan adhasuk oda, — midőn kevesebbnek, mint azon szerepben egyenragúnak nem lehet mondani az új esillagot, ez bizonyára nagy és hízelgő diadal. A közönség, ha még oly ellenségesen elfogult is lenne iránta, kénytelen megtapsolni az I. felvonás románéat és megismételteni a híres „Kis levélke“ keringőt, ha százszor adják, százszor; ép úgy, mint az olasz kettőst, melyet a megisméltetés kiváltságában eddig egyedül részesűt divával együtt adott elő. A váltakozó és olykor egybeolvadó két üde hang szépsége akkor lön először a legtisztábban élvezhető, egyik emelte a másikat ahelyett, hogy elnyomta volna.

Milyen lesz az operában, arról némi előzelítőt kaptunk egy hangversenyen, melyen a sorrentoi dalt éneklé. A közönség tombolva kívánta a szép dal még szebb előadásának megisméltését.

Legutolsó szerepe még eddig Nielausse, a „Hoffmann meséi“-ből. Nem kiválóan hállás partie, de egy tekintetben fontos a kis paesirtára nézve. Wolff Albert egész figaroi frivolitással írta a munkácsi nőkről azt, hogy e század legnagyobb festője előtt kissé felemelték szoknyáikat, csak azért, mert sylphidi lábacskáikat akarták mutogatni. Kis Fiamettánk, kinek picí lábait akár jou-jou-ként ellehetne viselni egy óraláncon, mert a zongorán alig tenne ki egy fél oktávát, szerződése felmondásával fenyegetőzött akkor, midőn első igazgatója és gyámtyja azon tanácsot adta neki, hogy tánc közben a színpadon emelje kissé feljebb a parányi piskóta pedálokat irigyen eltakaró szoknyát. S ime Nielausse szerepét oly tricotban játsza, melynek szemügyre vételekor a hetven éves roué rég alvó szívében is erős szobrászati és általában képzőművészeti hajlamok keletkeznek, míg a hevesebb ifjú vért önkénytelenül is nagyobb térfoglalásra kényszeríti.

Ez volt a legnagyobb áldozat amit kis Mariska a művészetért meghozhatott. Ő eddig ment el s tovább egy hajszálnyt sem; mások itt kezdik az áldozatkészség gyakorlását. A művészetnek hozott áldozat bizonyága annak, mily szigorúan és komolyan fogja föl a szerzetreméltó gyermek saját hivatását. Előre látható ebből, mikép fogja ő azon hivatását gyakorolni, melyet a valódinak tart, — a szerető hitves feladatát. Akire egykor választása esni fog, bizonyára igen boldog leend, s meg fogja becsülni tudni az aranytorkú kis paesirtát. Óhajtjuk neki!

Földszinti Figyelő.

T Á R C A.

A bécsi nemzetközi tárlat.

— Két közlemény. —

II.

Az első emeleti terem sorozat elejét foglalja el az **osztrák osztály**, melynek tagjainál ugyanazon hibákat tapasztallhatjuk, amit a né-

meteknél. Legnagyobb része keveset mondó, a művészi izlés hiányzik belőle s azonkívül másokat utánoznak. Így Canon „Natalia szerb királynő arcképe“ nagyon szépen van ugyan festve, de Rubens utánzat. Makart „Kleopatrája“ semmit mondó, „Sarah Bernhard“-ja pedig sárgaságban szenvedvén, jobbnak találta künn a szabad levegőt a szép tavaszon. De aztán künn is marad, Thoren tehenei ezuttal erőtlenek. Szép azonban Blau Tinka „Prateri részlet“-e, melyen gyönyörű haladás konstátálható. Angeli arcképei nem épen elragadók. Szép Schönnek egy vásári jelenete. De legügyesebbek Masic kertészleányai. Megemlítendők még Blaas, Probst, Rust, Kosak, Ribarz, Fischer, Rumppler stb.

A magyar osztály legnagyobb része már Budapesten ösmerős képekből van össze tákolva. Újjak csak Benzur, Wagner és Böhm Páltól jöttek. De e 3 ismeretlen kép többet ártott a kiállításnak mint más 15. Nem mintha valami jók volnának; ellenkezőleg, mind a három veszedelmesen szembezőkő nyers színeivel és kereteivel tönkre teszi szolid szomszédait. Így például meg nem foghatom, hogy tapintatos rendezés mellett, hogy lehetséges egy olyan képet még ki is állítani (és pedig a gyúponthba), mint a melyet a következő leírásban iparkodunk leírni. „Tiszaparti halász család“ festette Böhm Pál. Verőfényes nappal szerepel az egész jelenet, ami a határozottan vetődött árnyékokból látható, de mindazonáltal a művészt nem bántja a holdvilág teljes pirosságában ragyogó orcája, mely együtt versenyez az égboltozaton a nappal. Megjegyzendő, hogy a holdat nem lehet napnak nézni, mert az árnyékok ellenkezőleg futnak. De úgy látszik, hogy a rendező Perlaki urat sem bántotta, mert föl sem tűnt néki e természeti csoda; vagy talán hogy épen ezért akasztotta a legjobb és feltünőbb helyre?! Mindezekhez képzeljünk rendkívül széles csillogó-villogó keretet, a képen pedig nagyon rosszul rajzolt alakokat szenvedlgő mozdulatokkal. tökéletesen előtünk fog állani a magyar osztály legföltünőbb darabja. E kép körül vannak Gyárfás „Tetemre hívás“-a, a Baditz „Angyal csináló“-ja és Mészöly finom kis tájképe stb., tehát mind olyan dolgok, melyek szintén finom szomszédokat kívánnak.

Wagner Sándor „Mazeppája“ kellemetlenül lepott meg. Azon ifjú nem lehetett élő alak már akkor sem, mikor a lóra felkötött, mert különben ily expediciónál a sok szenvedéseknek tükrözödni kellene arcán. De itt ennek nyoma sincs, élettelen fabáb hatásával bir az egész. E művésztől elvártuk volna legalább azt, hogy a ló helyesen legyen megrajzolva, de bizony azt is sajuos, hiába vártuk. A színben nyers, mint rendesen.

Benzur Gyula „bachansnöje“ a formákban kissé túl modoros, színeiben a színnyomatokra emlékeztető, a fő igen kevés finomsággal rajzolva csaknem nagyon közönségessé válik. A test azonban szép lágyasággal van kezelve. Ez tehát azon 3 új kép, melyet a bécsi magyar osztályból közönségünk még nem ismer.

A többi mind ismert, mint például Than Mór „Hunyadija“, Pállik Béla „liba családja“, Ligeti Antal „Betlehemje“, Valentini „haldokló cigánya“, Lotz néma, Munkácsy „ujoncozása“, Pál László „erdőrészletei“, Mészöly Géza „tanyája“, Feszty

Árpád „Golgotha“, Spányi „utolsó gólyája“, Vágó „jár a babá“-ja, Ebnertől „a vásár“, Gyárfás „tetemre hívása“, Telepi „vihar kitörése“, Markó Andrástól egy tájkép, stb. A magyar osztályban mindössze (miután Lotz Károly ménese elfoglal 10-12 képhelyet) csak 34 kép van. Lent a nemzetközi setét termekben van még Mészöly nagy vadászati képe, melyet ott a sok visszfény miatt meg sem lehet tekinteni, tehát ítéletet sem hozhatok felőle. B. Mednyánszky favágója az erdőben, szintén telve visszfényvel nem tekinthető meg. De annyi még is látszik, hogy érdekes lenne helyes világításban.

A svéd osztályban legnevezetesebb Hellquist Károly Gusztávtól „IV-ik Valdemar dán király betör 1361-ben egy nagy sereggel a gazdag Wisby városába“. A király a lakosságot megkimérendő a további fosztogatásoktól; 3 nagy kádat állíttat fel a vásártéren, melyeket a lakosoknak 3 óra leforgása alatt arannyal és ezüsttel kell megtöltenie. E kitűnően megfestett történeti jelenet nemcsak hogy versenyezhet Matejkó képeivel, hanem még nagy részt felül is mulják azokat (A sorsolásnál ez képezi a fő nyereséget). Itt van még Jernberg Olof, Nordenberg Bengt, Holst János Gusztáv, Hagborg Gusztáv stb.

Olaszország kiállítása szép békésen megfér egy olyan teremben, mint Magyarország-é, Holland-dal. Itt van Mesdag „összeütközés“ című képe, Everdinden „tájképe“, Poppenbeck „őszi tájképe“, Maris Willem stb. Az olaszok között legügyesebbek Bordignon Noe „Canova két földije Lancerottó Egistotól „egy vasárnap a mű kiállításban“, Chirico Giacomó Farreto. Bataglia Domenico.

Dániának pedig valóban büszkesége lehet Christensen Godfried gyönyörűen festett tájképével. Jerndorff, Kuhn Vilmos, Henningsen, Skrogard, Johansen Viggó. Bentzen E. H. stb.

Röviden futottunk át a sok érdekes festményen, alig néhány kiválóbbról képet és nevet jegyezve föl. A pusztá említés ugyan ad fogalmat a képekről, még a legbővebb leírásnál is többet ér egy látás.

Tölgýessy Arthur.

Saint Saëns új dalműve.

„Francesca da Rimini“ fényes bukása nagy időre bezárta Thomas előtt a nagy dalműház kapuját. Igen sokáig tart, amíg az öreg mester képes lesz egy újabb művel kiköszörülni a nevének esett csorbát. Addig másoknak kell helyet adnia, többek közt Gounodnak is, kit a „Tribut de Zamora“ félsikere nem hagy nyugodni. A jövő év azonban már Saint-Saënsnek van kiosztva, ő a boldog, kit a jövő év uralkodó planetájának mondhatni. Mily sikere lesz a még most készülő nagy operának, ki tudná? Bizonyára sajnós lenne, ha Gounod, Vidor, Lalo és Thomas után még egy új bukás következne.

Vaucorbeil urnál, a dalműház igazgatójánál a napokban tartatott meg az új opera olvasópróbája. A szöveget adták elő szerzői, Sylvester Armand és Détroyét. Hőse a mesének tudvalevőleg VIII. Henrik király az angol „kékszakáll“, ki feleségeit egymásután öleti meg, hogy ujakat vehessen. Azon kellemes helyzetben vagyok, hogy az egész mesét elmondhatom, bár igen kevésbé tudom elképzelni, miként lesz belőle jó operaszöveg. Hatásosnak, drámainak és általában költőinek alig mondható.

A szöveg szerint az első felvonás Henrik király dolgozószobájában játszik. A koronás kéjenc egy átdorbézolt éj után kimerülten ül karszékében; lázas fővel, jóformán betegen. Mellette udvari bolondja ül, ki gúnyosan kiált föl rámutatva, „és ezt híjják Anglia királyának!” E szavakkal kezdődik a dalmű. A király fölrázkodik az éles gúnyra és neki lát szokott napi munkájának. Boleyn Anna a szerencsétlen szép udvarhölgy jelenik meg és Henrik király vére fölpezsdül. Szerelmét esdi, a nő azonban elutasítja; csak törvényes férjét képes szerelmével boldogítani. A király hivatkozik nős voltára. „Az egyház, mely kötö e házasságot, föl is bonthatja, válaszol a szép Anna, a pápa beleegyezése örökre elválaszthat Katalintól.” Henrik határtalan kéjvágya győzedelmeskedik az állambölcsesség által parancsolt óvatosság fölött. Wolsey bibornok, a tanácsadó kegyenc hivatik s megbízást nyer hogy Rómában eszközölje ki a házasság fölbontását.

A második felvonásban a királyi palota kertjét látjuk. Henrik ott pihen a szép Anna lábainál s mint epedő troubadour zeng hő szerelmi dalokat. Kijelenti, hogy ha Wolsey küldetése eredménytelen is volna, Anna azért mégis neje leend. E jelenethez fűződik a mellőzhetlen balett. Wolsey bibornok kedvezőtlen válaszszal ékezik Rómából, mire a király elhatározta hogy kitér a katolikus vallásból s egyuttal elűzi Wolseyt, megfosztva minden tisztségétől

Anna szobáiba vezet a III. felvonás. A bájos királyné minden, csak nem boldog, s így némi kárpótlásul Norfolk herceg udvarlását elfogadja. A légyotton azonban rajta kapja őket a király s elfogadja a bűnösöket. A főtörvényszék halálra ítélte a szerelmeseket.

A IV. felvonás díszlete nagy tért ábrázol, rajt tömérdek néppel. A téren vonul át a lefejezett Anna temetése. A palota egyik teraszán jelenik meg a temetési tompa harangszóra VIII. Henrik udvara által környezve. A szörnyű zsarnokot még a halál sem engeszteli meg. Megállítja a menetet s a koporsóban fekvő szerencsétlen halott fölött gyalázó szavakba tör ki. Szolgái, udvaroncái, hogy urok tetszését megnyerjék, követik a jó példát és tőlük telhetőleg gyalázzák a lefejezett királynét. Erre aztán fölindul a király és így kiált föl: „Hallgassatok! királynő volt ő, tisztelegjetez neki!” E szavak után gördül le a függöny.

Aligha kell hozzá sok kritikai tudomány, hogy e szöveg gyarlóságai kimutattassanak. Eltekintve az előbbieket drámaiatlanságától, az utolsó felvonás visszataszítólag rút. Talán az érdeemes szerzők is be fogják ezt látni és alapos átdolgozás alá venni az egész librettót, Saint-Saëns neve elég kezesség arra, hogy a zene különb lesz a szövegkönyvnel.

N é v s o r a

az idei debreceni országos dal- s zeneünnepélyre eddig jelentkezett egyesületi dal- és tagegyleteknek. *)

Sorsz.	Név és cím	Műk. tag	Képv. tag	Párt. tag	Versenyez ?
1	Miskolci dalegylet	25	—	—	versenyez
2	Losonci zene- és dalkör	24	—	—	versenyez

*) A „Z. K.”-ből.

Sorsz.	Név és cím	Műk. tag	Képv. tag	Part. tag	Versenyez ?
3	Szamosujvári dal- s zeneegylet	—	7	—	—
4	Szentesi dalegylet	31	—	—	versenyez
5	Szegszárdi dalárda	28	—	—	versenyez
6	Szegedi dalárda	28	—	—	versenyez
7	Szatmári férfi dalegylet	36	—	—	versenyez
8	Rimaszombati dalárda	30	—	—	versenyez
9	Mohácsi dalárda	—	12	—	—
10	Ungvári dalárda	31	—	—	versenyez
11	Zombori kaszinoeögl. dalárda	3	—	—	—
12	Györi ének- és zeneegylet	24	—	—	versenyez
13	Losonci dalegyesület	26	—	—	versenyez
14	Nagymihályi dalárda	—	2	1	—
15	Hold-mező-vásárhelyi dalárda	—	12	—	—
16	B.-Csabai férfi dalkör	25	—	—	versenyez
17	Szegedi polgári dalárda	28	—	—	versenyez
18	Kolosvári polgári dalegylet	40	—	—	versenyez
19	Pesti nemzeti dalkör	24	—	—	versenyez
20	Budai ének- s zeneakadémia	—	4	—	—
21	Ceglédi dalárda	21	—	—	—
22	Nagybecskereki dalárda	—	5	—	—
23	Brassói magyar dalárda	—	—	—	—
24	M.-Vásárhelyi dalkör	32	—	—	versenyez
25	B -Gyarmati dalegylet	16	—	—	—
26	Sopronyi férfi-dalegylet	—	6	—	—
27	Aradi dalegylet	—	—	—	—
28	Sárospataki énekkar	—	6	—	—
29	Budapesti nemzeti zenede	—	6	—	—
30	Zenéművészek segélyegylete	—	4	—	—
31	Jászberényi dalegylet	8	—	—	—
32	Nagykőrösi dalárda	24	—	—	—
33	Husztí dalegylet	15	—	—	—
34	Debreceni dal- s zeneegylet	40	—	—	—
Összesen . . .		559	64	1	

Zenei újdonságok szemléje.

Wedl Edénél (Wiener Neustadt), megjelentek:

1. „Phantasie“ (B-dur) für das Pianoforte von August Sturm. Op. 8.

Komoly tanulmányról tanuskodó szerzemény, mely a polyphon ját-
 zásban honos előadót igényel. Hogy szerző maga is különös súlyt fektet
 erre, bizonyítja az itt-ott feljegyzett ujjrakás is, mely nem felel meg min-
 denütt a zongorajátszás technikai szabályainak, legkevésbé pedig a da-

rab 3-ik oldalának első ütenyében, a hol is az előirt 4-ik ujj helyett szívesebben látnók az 1-sőt, annál inkább, miután a reá következő 8—10 üteny teljesen igazolja ez ujjvételt.

A motívum (mint általában majdnem minden motívum, mely az öszhang ötödével kezdődik) lágy színezetű, de dacára annak minden felépésnél üdítőleg hat. Ugy vagyunk vele, mint azon jó emberrel, ki mindenütt annak idején jelenik meg: szerény fellépése nem lep meg, de elmaradása zokon esnék.

Különösen szép része a szerzeménynek az 5-ik oldal három utolsó sora elragadó dallamával. Ára e műnek 90 kr.

2. „Drei Concert-Etuden“ für Klavier von Aug. Sturm. Op. 9. Ugyanazon szerző 9-ik műve. Három zongoradarab, melyet szerző bizonyára csak szeszélyből szorított egy kalap alá. Nem is vesszük tehát komolyan a címet, hanem azért szívesen konstatáljuk, hogy az első meg lehetőségen sikerült fonódni, a második kedélyes impromptu, a harmadik pedig az, a mit szerző mind a háromról állít — hasznavehető tanulmány. Helyes előadásnál azonban hatásosak e darabok, és ezért szívesen ajánljuk zongorázó hölgyek figyelmébe (V. nehézségi fokozat.) Ára 1 frt 20 kr.

3. „Fünf Lieder“ für Mezzosopran oder Bariton, mit Begleitung des Pianofortes. (Ára 1 frt 20 kr.), és

4. „Sechs zweistimmige Gesänge“ von J. P. Gotthard. Ez utóbbiak zeneileg és szövegileg ajánlhatók énekiskolák vagy intézetek használatára. (Ára 1 frt 50 kr.)

(Mind e két műnél az énekszövegek külön vannak mellékelve.)

Az egyetemes magyar népdalgyűjtemény dallamkönyvéből, vagyis a „Magyar Dalalbum“ III-ik kötetéből megjelent a 7-ik füzet is a következő tartalommal: 1. Korcsmárosné ejnye, ejnye! 2. Korcsmárosné kápolnája . . . 3. Körül csillagos az ég. 4. Körül van Szatmár kerítve. 5. Kutya, kutya tarka. 6. Lám megmondtam Angyal Bandi. 7. Legyen úgy, mint régen volt. 8. Lekaszálták már a rétet. 9. Ma van Jakab nap. 10. Megérett a meggy. 11. Megfogom az eke szarvát. 12. Megízentem az édes anyámnak. 13. Megkérdezem szeretőmtől. 14. Messze ké-kellik a Duna. 15. Még sincs szebb lány a faluban. 16. Mért is gyötör engem a búbanat. 17. Mi bús borongás érheté. 18. Minden este fuvolyázok sokáig. 19. Mindig mondtad, nem ismeresz mást. 20. Muzsikálnak a gárdonyi csárdában. — Ajánljuk ezen egyetlen folyamatban lévő és zongorára alkalmazott magyar népdalgyűjteményt mindenki figyelmébe. Előfizetési ár a „Dal-Album“-ra egy évre, vagyis 10 füzetre 1 frt 80 kr. A „Magyar Dalár“ III-ik kötetére, mint a „Dalalbum“ szövegkönyvére 80 kr. A „Daltár“ III-ik kötetéből az első félkötet már elhagyta a sajtót és minden megrendelőnek azonnal megküldetik. Előfizetések Győrbe, a „Magyar Dal-Album“ kiadóhivatalához intézendők. Egyes füzetek minden rendes hazai könyvkereskedésben is kaphatók.

T olvasóinkhoz!

Jelen számunkhoz csatolva rendkívüli mellékletül veszik t. olvasóink Csiky Gergelynek a „szép leányok“ című legújabb népszin-

műve összes dalszövegét. Szerző szives engedélyével külön lenyomattuk e dalokat és megküldéstikkel kedves szolgálatot vélünk tehetni olvasóinknak.

ZENE.

* Gróf Zichy Géza e napokban játszott Wiesbadenben Vilmos német császár előtt, ki a magyar művészt, mint említettük, külön meghívta. A gróft rendkívül kitüntetőleg fogadták s a hangverseny nagy sikerrel folyt le. Jelen volt Vilmos császár, a badeni nagyhercegnő, Lippe és Ardeck hercegnők, az egész udvari kíséret s mintegy háromszáz vendég, a fürdő és környéke kitünőségei közül. A császár ismételten magához hívta gróf Zichyt, kezét fogott vele, játékát pedig látható kedvteléssel hallgatta, különösen a nagy magyar ábrándot, melyben a gróf teljesen kifejté művészetét. A császár élénken megtapsolta ennek egyes részeit, befejeztével pedig felőránál tovább társalgott gróf Zichyvel, kinek ismételten mondá, hogy a magyarokat nagyon szereti. A hangversenyben közreműködtek még Spiesz k. a. s Westenberg énekes. Másnap gróf Zichy udvari ebédre volt hivatalos. A hangverseny utolsó száma mindenesetre igen érdekes volt. Beckerath nevű naturalista hegedűs - füttyölt zongorakiséret mellett. Érces, mély füttyhangja a csalódásig híven utánozza a fuvolát és ez érdekes eleven hangszerén, ajkain, rendkívüli virtuozitással adott elő Ernsttől egy andantét és Pixistől változatokat. A német császár igen meg volt

lepetve és nagyon megtetszett neki a dolog. — Vajon mit szólana azon vidéki lapotársunk ehhez, mely megbotránykozott azon, hogy a lapok annak idejében Munkácsy Mihály füttyprodukeióját fölemlítették? Ime a fütty udvarképes lón.

* A bécsi hírlapírók értenek ahhoz, miként kell nyugdíjintézetük alaptőkét gyarapítani. E hó 6-ára volt kitűzve nagy hangversenyük, melyre a legelőkelőbb művészi erőket sikerült megnyerniök. Így Wiltnét, Brandt Marianna porosz kamaraénekesnőt, Zamarra k. a. hárfaművésznőt, Grünfeld rögtönző zongorázót, Gudelius drezdai tenoristát, id. Helmesbergert, Labor orgonaművészt, Siehr és Stritt porosz udvari dalműénekeseket, stb. Semmi kétség, hogy ily művésznévsor csak fog vonzani. — Mi annyi sok minden kevésbé hasznos dologban utánozzuk a bécsieket, tán jó volna az élelmességet is elsajáíítani tőlük.

* Egy új tenorista fölfedezése Németországban mindig nagy esemény. Pollini hamburgi igazgatónak e részben rendkívüli szerencséje van: valóságos Kolumbus a tenorszűk világ esendes tengerén. Ime most is fedezett föl egyet Hamburgban és 12,000 márka évi fizetéssel azonnal szerződtette is. Kezdetnek a fizetés elég fényes,

A szinfalak világából.

‡ Komáromy Mariska, a népszínház fiatal énekesnője m. vasárnap szerződést írt alá a nemzeti színház operájához. E szerződés szerint f. é. október 15-én lép ki a népszínház kötelékéből, melybe úgyszólván mint gyermek lépett, s melynek az utóbbi időben már egyik díszje volt. Fölvétetett a népszínházhoz 1878. tavaszán. Első szerepét kapta a „Meluzina“ című látványos tündérajátékban ugyanaz év nyarán. Rendszeren ugyancsak abban az évben kezdett el játszani a „Kis hercegnő“ mint hercegnő. A

közönség nagyobb figyelmében „Bokkacsésó“ Fiamettájában kezdé részesíteni, e szerepben énekelte magát ugyszólván bele a népszínház közönségének kegyeibe. Új pályájára a komolyabb zene körében hangján, tehetségén és buzgalmán kívül tehát már egy más, egy lelkiismerettel gyűjtött kincs is viend magával a kerepesi uti egyik templomból a másik templomba: a közönség érdeklődését képességei, szeretetét művészi egyénisége iránt. Nincs más kívánságunk, minthogy e kincsét új helyén tetézni legyen

szerencés. Komáromi Mariska énektanítója P u k s Ferenc ur volt, a népszínház egyik jeles karnagya.

¶ W i l t n é a s s z o n y e l s ő f ő l l é p t e Bécsben, oly hosszú fávollét és nélkülözés után végre megőrtént a mult héten és óriási szenzációt keltett. Az operaház régi kedvenceét üdvözlendő, fulladásig telt meg és a legszívesebb fogadás minden képzelhető jeleit tanusítá a művésznővel szemben. Wiltné tudvalegőleg férjétől elválásakor kötelezte magát 100.000 forint bánatpénz lefizetésére, ha még egyszer Bécsben nyilvánosan föllép. Többször kísértették meg a kiegyezés létrehozását minden siker nélkül. míg végre maga a király járt közbe s eszközölte ki. Wilt tanácsosnál maga ejtett szót a birodalmi székvaros zenekedvelő közönsége érdekében. Így aztán bíróság nélküli rövid vendégszínházat engedélyezett a nagylelkű férj. A közönség rendkívül örült a viszontlátásnak, az egyik nagyobb lap zenei kritikusa azonban mély bölességgel jelenté ki, hogy Wiltné ugyan soha sem volt drámai énekesnő, e szerepét azonban elég jól énekelte. E tudós urak követelései valóban határtalanok.

¶ W a g n e r „Parsifal“-jából a főpróbát a mester által külön meghívandó vendégek jelenlétében akarták megtartani. A szándék azonban dugába dőlt, miután Lajos bajor király kijelenté, hogy ő jelen akar lenni a főpróbán. A külön uralkodónak többek közt az is szeszélyei közé tartozik, hogy a színházi előadásokat egyedül szereti élvezni. Így a „Parsifal“-ról is ki lennének zárva még Wagner legbizalmasabb barátai is, ép úgy mint 1876-ban akarták a Niebelung-sorozat főpróbáján. Akkor azonban azon közvetítő gondolatra jutottak, hogy a király páholya fölötti páholyokba és karzatra bocsátották be a külön meghívottakat. Így aztán a kecske is jól lakott s a káposzta is megmaradt. A király nem látott senkit a házban, őt nem látta senki.

¶ C s á s z á r, m i n t m ű b i r á l ó. Wildenbruch Ernőt, a német drámaíró, kinek „Harold“ és „Karolingek“ című drámái meg lehetős sikert arattak, legujabban az a tisz-

tesség érte, hogy egyik művének sorsát maga Vilmos császár fogja eldönteni. Wildenbruch ugyanis egy „Apák és fiaik“ című tragédiát nyújtott be a berlini udvari színházhoz, az igazgatóság azonban nem akarja előadatni, mert a darab meséje Poroszország újabbkori történelméből van véve s ezt az óvatos intendáns még nem véli színrehozhatónak. Vilmos császár azonban, ki nyolcvanöt éves aggkora dacára élénken érdeklődik a színügy iránt is, híret hallván a dolognak, átadatta magának a kéziratot s elvitte Wiesbadenbe, kijelentvén, hogy ott majd elolvassa és eldönti, elő lehet-e adni a darabot

¶ W a g n e r R i c h á r d nem megy Londonba, hogy mint tervezte, jelen legyen a Niebelungen első előadásán a Her Majesty színházban. Wagner neje levelet intézett Neumann Angelohoz, a színház intendánsához, melyben tudatja, hogy férje kénytelen lemondani londoni utjáról; mert minden erejét igénybe veszik a „Parsifal“ próbái Bayreuthban.

¶ S z i n h á z i b o t r á n y. A párisi Bouffes du Nord színházban tegnapelőtt került színre Michel Lujza, a híres kommunista nő öt felvonásos drámája „Nadine“. Az előadás zajos jelenetekre adott alkalmat. A karzatokat Michel Lujza párthívei, a földszintet hírlapírók s a párisi boulevard-közönség tartották elfoglalva. A darab, melyben tömérdek vér foly, forradalmi beszédek mondatnak, puskák ropognak, ágyuk dörögnek: abban az időben játszik, mikor Paskievics kormányozta Lengyelországot. A mellett, hogy a történelmi hűséget és a földrajzi határokat tökéletesen mellőzi, nyelvezete is oly naiv, hogy a földszint hangos kacajra fakadt. — Ezt a karzatok kihívásnak vették és elkezdtek a földszinti közönséget szidni és fenyegetni. Midőn a színpadon tüzet gyújtottak, valaki elkiáltotta magát: „Le a petróleummal!“ mire a karzatról „Éljen a petróleum!“ hangzott. Mihelyt a színpadon az uri osztályhoz tartozó személyek szóltak, a szerző hívei lekiáltottak: „Elég már, most a nép beszéljen!“ A legnagyobb hare azonban a felvonások

között fejlődött. A földszintről fiatal emberek bizonyos hölgyeknek az erkélyre narancsokat dobtak föl. Erre a karzatokról papirgolyókat, narancshajat és egyéb dolgokat dobáltak le a földszintre, a hol védelmül kifeszítették az esernyőket. Rochefortot, a ki egy páholyban ült, éljenzéssel fogadták, azután énekelni kezdettek, közben pedig éktelen ordítás és fütyülés hangzott fel. Végül kihívták Michel Lujzát, ő azonban nem jelent meg és midőn a pokoli zaj nem akart szűnni, az igazgató lecsavartatta a légszeszt, úgy hogy a közönség sötétben maradt. Egyéb baj azonban nem történt.

‡ A nemzeti színház tagjai vidéken. Vizvári vendéjátéka Aradon nagy érdeklődéssel fogadtatik. Először a „Pry Pál“-ban lépett fel, másodsor a „Szelenburdi“-ban. — Fáy Szeréna k. a. május 1-én kezdi meg kolozsvári vendégszerelését, mely összesen hat estére fog terjedni. Első fellépte „Stuárt Mária“- lesz.

‡ Lendvayné Veszprémben vendégszerel, Károlyi Lajos szintársulatá-

nál. Szombaton a „Szép marquiss“-ben, tegnap „A makrancos hölgy“-ben lépett fel, nagy tetszés közt.

‡ A kolozsvári nemz. színház nyugdíjalapja a nyugdíjintézeti választmány jelentése szerint következőleg áll: A nyugdíjalap volt 1880. dec. 31-én 6873 frt 5 kr. 1881-ben befolyt a) adományokból 244 frt 53 kr. b) büntetés pénzekből 96 frt 44 kr. c) vendégművészek 5% illetékéből 102 frt 66 kr. d) tagok 2% illetékéből 1124 frt 92 kr. e) az alaptőke kamataiból 382 frt 9 kr. Együtt 8823 frt 69 kr. Kiadás ellenben volt 6 frt, s így 1881-dik évi december 31-én a vagyon összege 8817 frt 69 kr. Az ugynevezett Széchenyi-díjalap, mely az országos színházi választmány engedélyével szintén a nyugdíj-alaphoz csatoltatott, 1881. december 31-én 1867 frt 96 krból állott, úgy, hogy az egyesített alap 1881. december 31-én 10,685 frt 65 krt tett, mely összeg a kolozsvári kisegítő-pénztár egyletnél van gyümölcsözőleg elhelyezve.

Képzőművészetek.

‡* Tizián két képe. Tizián két képéről, melyet Leubach fedezett fel, a következőket írja a müncheni „Neueste Nachrichten“: A két festmény két hatalmas uralkodónak, I-ső Ferenc francia, s II-ik Fülöp spanyol királynak arképe. E képek azért bilineselnek le oly rendkívülien, mert azt a félre nem magyarázható benyomást teszik az emberre, hogy a természet után vannak festve, s nem az eredetinek másolatai, vagy átdolgozásai. I-ső Ferenc arképe úgy látszik az a festmény, melyet Tizián 1525-ben Páviában vázolt természet után. A képnek nagy műtörténeti becsé van. — II-ik Fülöp spanyol király arképe tán még jobban lebilineseli az embert. Ez egyes részleteiben oly finoman ki van véve, hogy itt már nem a természet után készült vázlattal, hanem kész arképpel van dolgunk. Ha nem is tudjuk, hogy e rettegett, bigott, kegyetlen fejedelemmel, Németalföld szabadságának eltiprójával van dolgunk, önkénytelenül is

kellemetlen borzongást érzünk az arkép láttára. — oly élethűen van festve. Tizián ezt 1560. körül festhette.

‡* Az angol akad. képkiallítás hétfőn nyílt meg Londonban. Összesen 1696 olajfestmény, szobor, metszet lesz kiállítva, mely szám alatta áll a megelőző években kiállított művekének, mind a mellett, ha a beküldött, de el nem fogadott művek számát tekintjük, be kell vallanunk, hogy Angliában újabb időben élénk tevékenység indult meg a művészet terén is. Eddig ugyanis úgy állott a dolog, hogy Anglia festészet, szobrászat terén egyenlően messze elmaradt Francia- és Olaszország, sőt még Németország mögött is. Most azonban azt olvassuk az angol lapokban, hogy a jurynek 7500 festményt és szobrot kellett megvizsgálni s bár e szerint 5404 darabot utasított vissza, maga e nagy szám minden esetre az angol művészet izmosodására vall.

‡* A bécsi nemzetközi műkiállításal kapcsolatban tartandó nagy képkisorsolás számára a bizottság már megvette a festményeket, a kiállításon levő művek közül Első nyeresemény a svéd Hell-

quistnek „Wisbi város megsarcolása“ lesz, melyet huszonötezer márkán vettek meg s hozzá még Marsilitől három szobrot 12,400 frankon. Második nyeremény a Kaulbaeh „Lantosnő“-je (25,000 márka); harmadik a Morten-Müher „Norvég tengerpart“-ja (8000 márka); negyedik a Rusz Róbert „Északi tengerpart“-ja (4000 forint). Ezekon kívül a bizottság még több szobrot és képet vett meg, köztük a Tölgyessy Arthur „Idyll“-jét ezer firton. — A bíráló bizottságba, mely augusztus hóban kezdte meg működését, Magyarország egy tagot választ. Összesen huszonegy tag lesz.

*** A műesarnokból. A képzőművészeti társulat igazgatósága a tavaly kiadott 800 firtos díj helyett az idei őszi kiállítás alkalmával 3 díjat fog kiadni és pedig egy 500, egy 300 és egy 200 arany forinto-

sat. Ugyanesak az őszi kiállításon fogják kiadni a Ráth György-féle 100 aranyos pályadíjat, valamint a Munkácsy-féle 6000 firtos ösztöndíjat ifjabb tehetséges festőművészek számára, hogy magukat Párisban tovább képezthessék. — Az állandó képzőművészeti társulatot a sugáruti műesarnokban igen szépen látogatják. A tárlaton eddigelé két képet vettek meg; az egyik Bródszky Sándortól, a másik Molnár Józseftől való. — A bécsi nemzetközi műkiállítás bizottsága felszállította a képzőművészeti társulat igazgatóságát, hogy a pályadíjak odaítélésére alkulandó jurybe ő is küldjön egy tagot. — Ipolyi Arnold püspök, a társulat elnöke már visszaérkezett Bécsből és a jövő héten, a társulat továbbvezetése módozatainak megbeszélése tárgyában tartandó választmányi ülésen elnökölni fog.

Egyveleg.

Cigány primás kalandjai E napokban került haza Oroszországból Czakos György jónévű cigányprimás. Több mint egy éve, hogy tizennégy tagból álló bandájával és szép reményekkel Oroszországba ment hangversenyezni. Eleinte jól is folytak dolgai, még a cár előtt is játszott; de aztán rossz világ állott be a cárok birodalmában. A nihilisták megölték II. Sándor cárt s bombák szétrobbanták a Czakos bandája szép reményeit is. A kormány hat heti országos gyászt rendelt, hat hétig tilos volt minden nyilvános vigalom és előadás. Czakosék addigi keresményökből valahogy megélték e hat hétig, de mikor már pénzök fogytán volt, a kormány újabb hat héttel toldotta meg a gyász idejét. Ezt már nem bírták kibőjtölni, a banda feloszlott, csak a primás és a cimbalmos maradtak együtt. Kettősben játszottak s eljutottak Moszkvába, hol meglehetősen folyt a dolguk. Egy este előkelő kereskedő hívta meg őket, hogy estélyén játszanak; játszottak is, de egy látszik, nihilistákat mulattattak, mert egyszerre katonaság lepté meg a házat, elfogta az egész társaságot és vele a két magyar cigányt is. Czakost és társát azonban két hét múlva szabadon bocsátották. Éppen ekkor tört ki Moszkvában a zsidóüldözés, egy szép napon az utcán békésen ballagó két muzsikust nagy néptömeg magával ragadta s Czakos golyótól találva rogyott össze. Kórházba vitték s mikor onnan kikerült, társát már nem találta többé. Ekkor Czakos, összehegedülván néhány rubelt, szintén megindult haza felé. Meg is érkezett szerencsésen s nem igen vágyódik többé orosz földre.

A párisi nagyoperában mult szombaton sajátságos eset zavarta meg a „Hugonoták“ előadását. A második felvonás alatt egy ur fölugrott páholyzékéről s hangosan kiáltá: „Valóságos gyúdzat, hogy a francia fővárosban ily rosszul adják elő az operát: jobb lesz ha abba hagyjátok.“ Persze nem hagyták abba s ekkor fogt a látesővét és Krausz énekesnőhöz dobta. Az énekesnő elájult, de inkább csak az ijedtségtől, mert a láteső csak ruháját érte. Nagy zavar támadt, a függöny legördült s Krausz asszony csak egy óra multával volt képes tovább énekelni. A rendező a rendőrség azonnal elfogta. Neve Daumas, egy éves önkéntes, ki épen szabadságon volt otthon s azt vallotta, hogy nagy zenebarát s a rossz előadás annyira bosszantotta, hogy nem bírt magán uralkodni. Egy Clere nevű énekesnő lépett a színpadra, mikor gróf Montreuil, páholyából kihajolva, hangosan fölolvastott egy levelet, melyben az énekesnő anyja keserűen panaszkodik, hogy leánya bár százezreket kap, őt nyomorban hagyja, ezért tehát a gróftól kér segílyt. A gróf meggyőződött az anya panaszának

valóságáról, s elhatározta a szivtelen leány megbüntetését. Célját annyira elérte, hogy Clere k. a. Párisban fel nem léphetett, mert közmegvetés tárgya lett, kipisszegték, nem engedték énekelni.

*

Balázs Kálmán és Massenet. Két éve, hogy Massenet, francia zeneszerző Budapesten tartózkodott s egy este ismerőseivel a Frohner szállóban vacsorált. Balázs Kálmán hozta akkor a szebbnél szebb magyar nótákat, s észrevevén Massenetet, a többi közt a marseillaisét is. Tálalás közben Massenet asztaltársai szokásos összegeiket odaadván, Massenet is, kit Balázs Párisból ismert, hozzá akart járulni, de ő nem fogadta el, mert mint kifejezé: „kollegától“ nem fogad el pénzt, hanem ha egy jó esárdást írna azt megköszönné. Massenet erre jókedvűen azt felelte, hogy esárdást nem tud írni, de küld Párisból keringőt. Azóta két év mult el, Massenetnek új operáját is előadták már s Balázs sem gondolt többé az ígéretre. A napokban Balázs ajánlott levelet kapott következő tartalommal: Kedves kollega! Talán két évvel ezelőtt ön esárdást kért tőlem, én meg keringőt ígértem, melyet ime önnek kizárólagos tulajdonul küldök, fenntartván magannak az egyedüli kérést, ha kiadóra talál, azt csak M. betű alatt adja ki Balázs a gyönyörű keringőt, melyet tegnap egy zenedei tanár zártkörű társaságban zongorán játszott, legközelebb bandájával betanítatván, a közönségnek be fogja mutatni.

*

Sírás-rivás volt mult hó 25-én délután a losonei vaspálya indóházában. Farkas Sándor ceglédi primás tizennégy tagú zenetársulata indult amerikai útjára. A népzenezők hitvesei sírtak, ríttak, kérve férjeiket, hogy vagy maradjanak itthon, vagy vigyék el őket is magukkal. De csak a primás szíve lágyult meg, beültetve nejét maga mellé a vagonba. A többi itthon maradt. A zenekar először Boroszlóban játszik, aztán Hamburgban két hétig hangversenyez s ott ül tengerre. A díszruha esinos: arany zsinóros kék atilla, vörös nadrág s Kossuth-kalap. A Radits Vilmos miskolci zenekara is külföldi körútra indul közelébb. Berlin, Hamburg, Hannovera és Brüsszel esnek e zenélő körútba.

*

Zenei meghatározások. A flórenci „Vedettá“-ban egy olasz zenész a zenei kifejezéseket a következőkép alkalmazza a nőkre: A 15 éves leány *arpeggio*; a 20 éves fiatal nő *allegro vivace*; 30 éves korában *accordo forte*; 40 éves korában *andante-andantino*; 50 éves korában kezdődik a *rondo finale*; 60 éves korában a *tremolo alla sordina* jut érvényre.

*

Műkritika karddal. „Nyomorult mázoló az az asztalos Munkácsy.“ „Makart festéknyaló“ „Sarah festménye valóságos gyalázat.“ „Hát még az a Kleopatra!“ . . . Ilyen műkritikát lehetett néhány katonatisztól nem rég hallani egy magántársaságban Bécsben. Két tiszt felszólalt ez ellen, — egyik szó a másikat követte, a kritikából sértések s ezekből két párbaj lett. M—g dsidás századost a legélesebb kritikus E—t hadnagyot hívta ki; Z. F. honvédfőhadnagyot pedig R—l tüzérfőhadnagy, a másik kritikus. A két párbajt ápril 25-ére tűzték ki, mi úgy a főhadparanesnokságnak, mint a rendőrségnek fülébe ment, s így a találka csak mult vasárnap történhetett meg a józsefvárosi lovas laktanyán. Mindkét műbíráló megsebesült. Munkácsy védője öt súlyos sebet ejtett ellenfelén, melyek életveszélyesek, a másik műkritikus is súlyos sebet kapott mellén és hasán; míg Makart védője karján könnyű sebben menekült a véres tusából.

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

16. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETI SZEMLEJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

KIADÓTULAJDONOS:

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB POLDINI EDE ES TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

EMÉK-NAPOK.

Május 8-án.

1809. szül. Kittl János Fr. operaszerző Worlikban (Csehország)
1843–63-ban igazgatója volt a prágai Conservatoriumnak. † 1868.

1823 szül. Székely Imre, zongoraművész, zeneszerző, jelenleg a
nemzeti zenede zongora-kimívelési osztályának tanára.

Május 9-én.

1707. halt meg Buxtehude D. híres orgonaművész és zeneszerző
Lübeckben. Szül. 1635.

1741. szül. Paisiello János, operaszerző Tarentben. † 1816.

Május 10-én.

1869. halt meg Molique W. B., híres hegedűművész Cannstattban.
Szül. 1803. Nürnbergben.

Május 11-én.

1836. szül. Becker János, hegedűművész, a „florenci négyes“ ala-
pitója, Mannheimban.

1849. halt meg Nicolai Otto. operaszerző Berlinben. Szül. 1810.
Irt operákat (legismeretesebb: a windsori vig nők), Te Deumot, dalo-
kat, stb.

Május 12-én.

1814 szül. Henselt Adolf, zongoraművész és zeneszerző Schwal-
bachban. Hummel tanítványa volt. Irt Concerteket, gyakorlatokat és da-
rabokat zongorára.

Május 13-án.

1871. halt meg Auber Ferenc, operaszerző Párisban. Szül. 1782.

Május 14-én.

1805 szül. Hartmann János P. E. zeneszerző és orgonaművész
Copenhagban.

A tizenhatodik szám tartalma :

Flotow Frigyes.

Hangversenyek. I. II.

A külföld magyar művészei.

Komáromy Mariska. (Szinházi csevegés.)

Tárca :

A. A bécsi nemzetközi tárlat.

B. Saint Saëns új dalműve.

C. Névsor.

Zenei újdonságok szemléje.

T. olvasóinkhoz!

Zene.

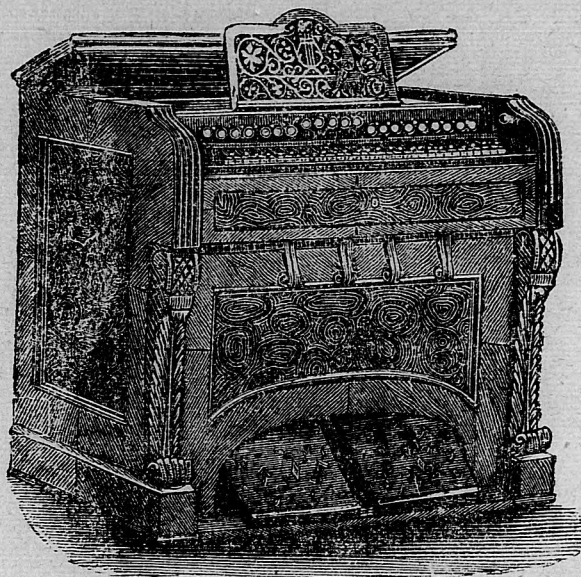
A színpalak világából.

Képzőművészet.

Egyveleg.

Hirdetések.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„Harmoniumok“

Titz Péter utóda
Kotykievicz Teofil
gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás!

➡ Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

➡ **! Ehrbar! !** ➡

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét Kaphatók:

Szalon Stucz,	diófa	} kereszthurozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövetség“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel.

Tekintve a kitűnő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.“

➡ **A nagy arany éremmel kitüntetve.** ➡

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák

Rövid szalon, diófából

„ „ fekete.

➡ Árjegyzék küldetik, díj nélkül.